

Free: 01 de 4. yale letter 19 februari 1975

Leze: EXODUS 1 - 2. 10

Gemeente fan de Heer, Geus Christus.

Moses yn in reiden nije brúweard op it wetter fan de Nyl. It is in gear romantisen boed. dat wy foaral er beskrygen de ut bernebibels en ferhalen. In romantisen ferhaal fan de Heer, dy't redding jouwt.

Mar it is net romantisen, yn it begjin fan dit grutte bibel boed. It is net in romantisen, beboorteferhaal. It is net in seftpenden ferhaal dat beskrywen trouwen, nee, by dit yndiel te ut'e bibel moette wy sizze: it is de leuwe bu de realiteit.

Wat is de situaasje? De skryver beskryft us dan de belofte fan de Heer, dat de hereniers in oer foil wurde sille. Se wie de belofte fan de Heer: in grut en machtich foil. Mar der yn Egypte wie troch de tye fan en der ferdere. Der wie in nije kening kontraden. In kening, dy't jozef net near hand wie, stiet er dan se maal, wy kinnen dit hisken wol wat ferfolgje mei de nije amerikaanske president, want president Clinton hoeft totaal gjin rekken te halden mei de beloften dy't syn foargonger marke hat. dy't in in nije start meitsje. En se wie it er foar dizze nije kening yn Egypte.

Mar dan oald de ferjellinging de marke op, want yn de bibel giet it net oer de belofte fan de vorige kening fan Egypte, nee, jiz giet it oer de belofte fan God. Dizze nije kening hat jozef net near hand, en dizze nije kening mient dan er, dat er die hereniers oerandolre mei se fee. Dizze nije farao persoanlik syn slaven lykas fee. Wy witte allegear wol, at wy ier hawwe fan warden, dan roete wy in lefter sje warden er. No er is it er, mei dizze farao.

Ja gemeente de sje is in nije, alle gjin romantisen, nee gjin spannerde ferhalen mei in raddo end, nee, in pogrom, wy leze jiz yn in pear warden fan in pogrom, sa't dy in de tweade wêreldoerlog de foarlam, jiz mei oer de raddo's fan de dezers. Lin' mar dan de pogrom yn warschau, de niels polityk fan de duzers wie ien grutte pogrom. In pogrom dat is foarsein: De ferjellinging fan in foil, en dan foaral fan de mannen, sadat er gjin nije generatie near geboren wurde ferl.

En wy witte mar al te goed wat in pogrom is, want hjoed de dei is er in pogrom lykas doe yn Egypte, en nou yn Boenie. En der word hjoed de dei in grutte praten oer walt der de stuld fan dat, fan al dat geweld. En dan sje it: Alle pertigen sille wol in diel fan de stuld hawwe, fan it grutte wot er oedure kin, dat is in pogrom, want dermet is it iene foil oerput om in oer foil te ferjellingjen.

It is de hurde realiteit gemeente, den ja, wy heare sa grane de romantisen fan de L. boe. Se niet it ommers mei lyvet er, wy heare dan grane dat grachtige en leaflike beboorteferhaal, mar wy ferjelle tusentien dat der er in pogrom wy, de utdelling fan lyuse bern yn Betlehem.

En er noudo moet de roentier mar thos pilowe.
It bejjin fan Broode lever it probe te it bejjin fan it
evangeelie, want er noudo is sprake fan de verdeling fan lytse
bern. De nije kening fan Egypte slocht dat de nebereers joudert
oed mechtig en vairyf wurde, sa't de heer dat sein nie. En de
kening wol de groei fan dit foit stilsette troch de bern te
fermoedelen.

De kening sic fansels mei in grut probleem, is soe ommeers de
koarte kled seke om alle sinnen fan de nebereers mar te fermo-
edelen. Mar dat foe net, want dan siet de kening sonder oer-
ven. En as in kening quin slyven net, dan net er gijn macht,
is de farao quin slyven nie, dan die syn eigen foit nunder
wurkje moetten, en dat soendet se wol net oltie fan de farao.
Sa gied it noudoedeel ommeers er, wy litte it sonderne wort 100,
griech dat den de der, en as der tamio oeren bidden, dan litte
wy initial go'e politiek.

Mar, litte wy mar weron gear nes de oedel, net de wurden der de
beloften fan de heer dan syn foit, wy bewwe sein: Belofte fan
God hald vrucht, en gied boude de macht fan keningen ut.

Mar trekt omdat er sprake is van in ernstige situasieje, omdat
we midden yn in begrom sitte, derom moatte de nebereers rinne
op it fantsje fan'e wet.

De wet dy't de nije kening fan Egypte utvaardige is klear en
oudlik. Alle jongkes dy't geboren wurde moatte yn'e Nyl
smitten wurde, saot de net oerleere, in de froden dy't hyl yn
dit gedeelte neamt wurde, dy froden dy früpe lens it fantsje
fan dy nije wet fan de kening fan Egypte.

Want we lêzden dat in frod ut de star Levy in lytse jongkje
frige, En sa' foe in frige moanne ferdangje, mar doe moest se
de nije wet nifolgeje, En se wy gehoorraam, en se smite har
jongkje yn de Nyl, mar dan wol yn in koarte, sedat er net
oalits verdrinke soe, Sedat er misstien in fens fride om te
oerleeren, En dat wie de godo fan de mem fan dit jongkje.

It suske fan it jongkje gied in eintsje fierder steen om te
sien wat er gebeurd mei it koarte, En we moatte festastelle,
dat er yn dit gedeelte einlits allinich mar froden binne, dy't
in kol soylje, Der foet gijn man den te oas, seis de farao
word net neamt.

want de folgende dy't yn it ferhaal neamt wurde is in dochter
fan de farao, Dy heilet it koarte mei it jongkje ut it wetter
En hja frige begrutsjen mei nim, stiet er dan.

It suske fan it jongkje seag dat er gong nei de dochter fan
farao en se siet dan, om in frod ut de nebereers de roepen, om
it jongkje te ferdangen, De dochter fan farao fynt it goed,
en dan ropt it famke har mem, en dus de mem fan it jongkje, en
sa is it jongkje dan wer dy syn mem.

En it wonderlike wat der dan gebeurd, dat is dat de dochter
fan de farao sizze mem uirrellet foer de spang foer it jongkje,
sa wonderlik binne Gods wenen, dat it jongkje seis net stier-
re sil dan honger of sarmoed, Der, midden yn in moorderoige
begrom sjoche wy dit gebeuren, En nei ferrin fan jierren
bringt de mem it jongkje nei dlesseide dochter fan farao en dy
adduteert nim as it ware, En de neamt nim Mozes, dat oetsjut;

in it egypciſch: soan, en yn it hebreëske: ut it watter rille.

Farao moest rie witte, dat evn eiden dochter tagin evn nije watten yngong, dat is it wonderlike fan de kracht fan de Hear, dat miidden yn in doornen iete fan heil en redding ontstiet.

It is derend, seia fan de greeks geweldige dogrom, dat er elva minnen binne, dy't berieft hawwe, dy't de wereld ferrielle roenen fan de fere-rievellige gedultentassen.

Der de wonderfread bliuwt of moed yn dit fernaei derain, wêrom moest it fol? Ierast alid broon in dogrom, elva broon moed en geweld binne, wêrom soette bern atjerre? Troch de willkeur fan it leven, troch de willkeur fan de macht fan ginsere?

En wer is doft: wer is de hear fan it leven? Wer is evn macht en kracht?

By dit fernaei en by dat oare fernaei der de berneoord yn berieker ward it elva berieker den evn rere der berusajem, Doe binne wy ek yn it dert wêst der't alligear scondmenden steene, te berieker den de berlog en der de holocaust, It maest voordrukwerrende oaviljoen dat is it oaviljoen fan'te oern, It is ~~X~~ den de outenast in gubere oert, en der't rere beton- oerlen, dy't sforuksen binne, it is it svedool fan it sforuk- een berneleven.

En ~~X~~ dan bin jo yn it oaviljoen soan, en der is it riedendal tejuster, it is in rere der'te de oerle taest trochhinde moer- te, waar it is ek in rere dy't foiser is mei sragels, En yn'te midden beartt ien kerere, en dat rere kerere word tozer- den rere sragelk, En as je der trochhinde rinne, dan wurde onderwylens ien foer ien de reren opmaat fan de bern dy't yn de concentrasjer smoe berrocht binne.

It ooveret twy en in heel hier, foer dat alle reren ooneent binne, Ue dit berneaviljoen rort dit raper nei, Trienen yn'te eagen, De waapen fan dit minshoom bringt te je bruch, as je je realiseere wat wy bern ooverdoe, It bin doft naar genog bern wurde: De haer yn'te muer is in ooverle geter.

It is yn'te oerle riel rier as, dat it wurk fan God alinder- makke word yn lytse bern, we sjooge dat by Moses, by Jesus en, waar er by de soannen fan Jessa, It wurk fan God wird alinder- yn it lippen fan in bern.

En de bern twinge us elva wer, de by de rane fan de wet lens te geen, De bern twinge us, om berendere oeden foer nar te sjoen troch dit lippen, Mar wy moests oed winte dat bern rwetaber binne, Bern hawwe gin ferweer, Se litte nar oeger- woon yn'te Nyl smite, want se fertroude yn by earede rieren mei in blyv fertrouwen de de siden.

Demeente us ferantwurdelivneit is derom grut, Om it wurk fan de Hear te herkennen, en om de bern yn lippen te geen, se't de hear der foer eagen dat,

Mar no, dan it ein fan rize oree, soatte wy us sffreegje: wat is it blyd ooverrip, dat de bidel us rizeo meijouwt? Wat is it ooverdo foer de ronnende wira, en foer us riele leven,

Dit oed maekien it evangeelje wêst rinne: Moses yn evn rorke ferwilt us ar nei Jesus yn'te riede, It sude testamint rort el den it nije testamint.

Ut misjonen is du woi it ewangjelie fan misje oer: dat wy
openlik sjogge, dat it foar leraar troch in lydenewei hinner-
gre, en dat dan tink moatte dat de lydenewei fan Kristus. En
dan kinne wy gesien it lyden yn de eigen libben better
begripe.

It ewangjelie oer ek wêre lyden: Wy meie net lyde, en dan tink
it dan hêre lyden yn de lydenewei fan Kristus. En dan
it dan hêre lyden yn de lydenewei fan Kristus. En dan
it dan hêre lyden yn de lydenewei fan Kristus. En dan

De binnelike lydenewei: It ewangjelie fan misje is
misje woi, dat de hêre de de beslissende momenten de macht
sich binnelike lydenewei, en dan de frouen it wurk fan de
Hear voortsette.

Misjonen moatte wy djipper grêpe. Misjonen is dit noch te
oervielich. Soe dat it ewangjelie ut lydenewei hêre wêre,
dat it grêp oer it wêre, misje dat hêre ut omme: ut it
wetter hêre. En dan is it de lydenewei, dat de hêre de
lydenewei fan it wetter fan de dea, en dan kinne wy tink
oer de Schepping, oer de Joridan, oer it wetter fan de zond-
vloed, en dan it wetter fan de dea.

As wy it se oerme, dan is er hêre in protte binnelike lydenewei
foar de gemeente. Mar it lydenewei dat wy nielich is wy de binnelike
lydenewei, sjiens meie hie de binnelike lydenewei fan in bibeltelst foar
de lydenewei, dat er foar de dea. Mar hêre wurden: wat seit de
bibel hêre oer syn sterflike lydenewei?

En dan wia it noch ien fear op it elende foarby: De farao
fan Egypte. Dizze man wurd yn syn dwaan en litten achter, ut
witten troch de dea. En syn lydenewei is dan er allinich mar
willereur, in goede lydenewei ut libben fan syn lydenewei
dwaande, mar dizze kening seit: 'Is it in joridan, meiteje it
dea, is it in fante, ut it dan yn libben.' It is de folstre-
te willereur.

Mar al folle faver hêre wy vrie bibel, dat de hêre seis syn
belofte trou bliwt. En we hêre wêre hie hie redding jouwt. Dat hie
in God is fan it lydenewei.

Wy liuwe yn de hêre d'it seit: It fan it lydenewei.
Mar as wy eerlike binnelike lydenewei, dan moatte wy noch sichte,
dat wy yn dit lydenewei lydenewei folle faver dwaande binnelike lydenewei
mei de hêre: wat sjiens der gemeente as ik dea gean. En dan wy us hie
meer offreegje: Hoe mei it lydenewei fan de hêre dea.

Soe hie it yn de lydenewei er hie sichte wêre. Grutte lydenewei
binnelike lydenewei oer de dea, en oer it eewig lydenewei, en hie't dat
allegear wêre sjiens, en dan hie wy hie hie oer, want we hie hie
nielich wêre de willereur fan libben er dea.

Hawwe wy dan noch net goed hie it binnelike lydenewei fan it hie
testamint, dat de dea derwoud is? Hawwe wy de wurden fan Jesus
en letter fan Paulus net yn de hie sluten, dat de dea gijn
angst meer oerhaget, omdat Jesus de dea derwoud hat? Binnelike lydenewei
den ferjitten, wat de bibel seit oer eewig lydenewei?

Noch ien fear woi it d'it lydenewei fan Luther hie hie, as hie
sprekt oer it eewig lydenewei. Dan seit hie: It eewig lydenewei
begint as we fersigged yn besprek hie hie mei de Stepper. Dat
betsjuc, dat wy hie al dial hawwe dat it eewig libben: God

dat eyn soan ioun sadat wy eeuwig leven hawwe. En as wy die
beroeschone, dan is de dees net langer, dat armoedenlegende eyn
fan dit lippen. Dan is it mar in verging nei iere nije.

As wy fan herde iuwe wet it nije testament us leart, dat de
dees berouwen is, en dan yn iesus in nij begjin makke is yn de
ferbieden, dan beurde wy hooplik er, dat it ewangeelje fan
diese del is: Hoe meie wy ieevel?

En dan iere wy fan de frouen of die ferhaal, dat wy feare
de'le rane fan de wet ronne moatte, wy iere dat wy goed sjen
moatte dat de berou, en hoe't it wurk fan god yn haren te sjen
is, wy iere, dat wy seldde moatte foar it diens fan it ieven
en fan de sreffing.

diene fenne wol dat poald fan in een dy't nei de bernewein
carpout is. Litte wy wassels der tegel, te mei dy iere poalde
yn de bernewein, wy fan allinich ear omneech sjen. En dan falt
eyn eeg de neit of meel, dy't him foarubringt yn'e wereld.

Wat wy yn diat derfan meestel dogge, dat is dat wy net omneech
slogge, mar wy slogge foartit, en slogge we de horizon, en dan
begjinne we te filosofieren hoe't it achter dy horizon wêre
sil. En dan prate we eun der bang, want ginnen wis frege hoe't
der wêre sil. Sa binne wy faars dwaande mei it eyn fan alles.

Mar dan ferjette wy om omneech te sjen. Om te sjen nei us heit
yn'e noel, dy't us it lippen jout, en dy't us foarubringt
yn it lippen. Wy ferjette ea fael, dat de belofte fan de Hear
in betrouwbere belofte is.

Dit is dan it ewangeelje fan diese del: wy noerne net bang
foar de te sjen, mar wy meie yn fertrouwen omneech sjen nei us
hear en hoeder, dy't it wurk fan eyn hennen net ferre lit.
Missien de wy dit oedersid al se faer heart, en wite wy it
nou wol.

- Rinne dy it kantsje fan de wet: yn de hvi seite!
- Farre komt er net dan te oas!
- Frouen fyne in saed: Lippen!
- Wy freegje: Hoe sille wy stjerre?
- Israël: Hoe sille wy lipje?

Handwritten notes:
 De... fan...
 De... fan...
 De... fan...
 De... fan...
 De... fan...
 De... fan...

Handwritten signature:
 J. G. ...

Preek bij de fryske tsjinst 14 febrewaris 1993

Lêze: EXODUS 1 - 2, 10

Gemeente fan ús Hear, Jezus Kristus,

Mozes yn in reiden kistke driuwend op it wetter fan de Nyl. It is in hast romantisch beeld, dat wy foaral ek oerkrigen ha út bernebibels en ferhalen. In romantisch ferhaal fan de Hear, dy't redding jouwt.

Mar it is net romantisch, yn it begjin van dit twadde bibelboek. It is net in romantisch geboorteferhaal. It is net in sêftmoedich ferhaal oar hebreeuwse frouen. Nee, by dit gedielte út'e bibel moatte wy sizze: It is de rauwe hurde realiteit.

Wat is de situaasje? De skriuwer herinnert ús oan de belofte fan de Hear, dat de herbreërs in grut folk wurde sille. Sa wie de belofte fan de Hear: In grut en machtich folk.

Mar dêr yn Egypte wie troch de tiid ien en oar feroare. Der wie in nije kening oantreden. In kening, dy't Jozef net mear kend hie, stiet er dan sa moai. Wy kinnen dit miskien wol wat fergelykje mei de nije-amerikaanse president. Want president Clinton hoecht totaal gjin rekken te hâlden mei de beloften dy't syn foargonger makke hat. Hy kin in nije start meitsje.

En sa wie it ek foar dizze nije kening yn Egypte.

Mar dan hâld de fergelyking ek daliks op. Want yn de bibel giet it net oar de belofte fan de vorige kening fan Egypte, nee, hjir giet it oer de belofte fan God. Dizze nije kening hat Jozef net mear kend, en dizze nije kening mient dan ek, dat er die hebreërs behandelje mei as fee.

Dizze nije farao behandelt syn slaven lykas fee. Wy witte allegear wol, as wy lêst hawwe fan wespen, dan roeie wy it leafst alle wespen út. No sa is it ek mei dizze farao.

Ja gemeente sa slim is it hjir. Niks gjin romantiek, niks gjin spannende ferhalen mei in happy end. Nee, in pogrom. Wy lêze hjir yn in pear wurden fan in pogrom, sa't dy in de twadde wereldoorlog ek foarkaam. Tink mar oan de razzia's fan'e dutsers, tink mar oan de pogrom yn Warschau. De hiele polityk fan de dutsers wie ien grutte pogrom.

In pogrom dat is koartsein: De fernietiging fan in folk, en dan foaral fan de mannen, sadat er gjin nije generatie mear geboren wurde ken.

En wy witte mar al te goed wat in pogrom is, want hjoed de dei is er in pogrom lykas doe yn Egypte, en nou yn Bosnĳe. En der wurd hjoerd de dei in protte praten oer wa't der de skuld fan hat, fan al dat geweld. En dan sis ik: Alle partijen sille wol in diel fan de skuld hawwe. Mar it minste wat er gebeure kin, dat is in pogrom. Want dermei is it iene folk deropút om in oar folk te fernietigjen.

It is de hurde realiteit gemeente. Och ja, wy heare sa graach dy romantische kânt fan de bibel. Sa giet it ommers mei Kryst ek. Wy heare dan graach dat prachtige en leaflike geboortferhaal, mar wy ferjitte tuskenroch dat der ek in pogrom wy, de utroeiing fan lytse bern yn Betlehem.

En ek hjoed moat de romantiek mar thús bliuwe.

It begjin fan Exodus liket in protte op it begjin fan it evangeelje, want ek hjir is sprake fan de utroeiing fan lytse bern. De nije kening fan Egypte sjocht dat de hebreërs inderdaad machtig en talryk wurde, sa't de Hear dat sein hie. En de kening wol de groei fan dit folk stilsette troch de bern te fermoadzjen.

De kening sit fansels mei in grut probleem. Is soe ommers de koarste klap wêze om alle mannen fan de hebreërs mar te fermoadzjen. Mar dat koe net, want dan siet de kening sunder slaven. En as in kening gjin slaven hat, dan hat er gjin macht. As de farao gjin slaven hie, dan hie syn eigen folk hurder wurkje moatten, en dat soânnen se wol net pikke fan de farao. Sa giet it hjoeddedei ommers ek. Wy litte it smoarche wurk graach oer oan de oar. En as der temin oaren binnen, dan krije wy kritiek op 'e politiek.

Mar litte wy mar werom gean nea de bibel, nei de wurden oer de beloften fan de Hear oan syn folk. Wy hawwe sein: Belofte fan God hâld kracht, en giet boppe de macht fan keningen út.

Mar krekt omdat er sprake is van in ernstige situaasje, omdat we midden yn in pogrom sitte, derom moatte de hebreërs rinne op it kantsje fan 'e wet.

De wet dy't de nije kening fan Egypte utvaardige is klear en dudlik. Alle jongkjes dy't geboren wurde moatte yn 'e Nyl smiten wurde, sadat se net oerleeve. En de frouen dy't hjir yn dit gedielte neamt wurde, dy frouen dy krûpe lâns it kantsje fan dy nije wet fen de kening fan Egypte.

Want we lêzedan dat in frou út de stam Levy in lyts jongkje krige. En se koe him trije moanne ferbergje, mar doe moest se de nije wet nijfolgje. En se wy gehoorsaam, en se smite har jongkje yn de Nyl, mar dan wol yn in koarke, sadat er net daliks verdrinke soe. Sadat er misskien in kâns krige om te oerleeven. En dat wie de hoop fan de mem fan dit jongkje.

It suske fan it jongkje giet in eintsje fierder stean om te sjen wat er gebeurde mei it koarke. En we moatte feststelle, dat er yn dit gedielte einliks allinich mar frouen binne, dy't in rol spylje. Der komt gjin man oan te pas, sels de farao wurd net neamt. Want de folgende dy't yn it ferhaal neamt wurd is in dochter fan de farao. Dy hellet it koarke mei it jongkje út it wetter. En hja krige begrutsjen mei him, stiet er dan.

It suske fan it jongkje seag dat en gong nei de dochter fan farao en se biedt oan, om in frou út de hebreërs te roppen, om it jongkje te fersoargen. De dochter fan farao fynt it goed, en dan ropt it famke har mem, en dus de mem fan it jongkje, en sa is it jongkje dan wer by syn mem.

En it wonderlike wat der dan gebeurde, dat is dat de dochter fan de farao dizze mem bitellet foar de soarg foar it jongkje. Sa wonderlik binne Gods wegen, dat it jongkje sels net stjerre sil oan hunger of earmoed. Dêr, midden yn in moorddadige pogrom sjoche wy dit gebeuren. En nei ferrin fan jierren bringt de mem it jongkje nei dieselde dochter fan farao en dy adopteert him as it ware. En se neamt him Mozes, dat betsjut: Yn it egyptisch: soan, en yn it hebreuws: Ut it wetter helle.

Farao moest ris witte, dat syn eigen dochter tsjin syn nije wetten yngong. Dat is it wonderlike fan de kracht fan de Hear, dat midden yn in pogrom iets fan heil en redding

untstiet.

It is bekend, sels fan de meest gewelddadige pogrom, dat er altyd minsken binne, dy't oerleeft hawwe, dy't de wereld fertelle koenen fan de ferskrikkeljke gebeurtenissen.

Mar de werom-fraag bliuwt ek hjoed yn dit ferhaal oerein. Werom moat it folk Israël altyd troch in pogrom, altyd troch moord en geweld hinne. Werom moatte bern stjerre? Troch de willkeur fan it leven, troch de willkeur fan de macht fan minsken? En wer is God? Wer is de Hear fan it leven? Wer is syn macht en kracht?

By dit ferhaal en by dat oare ferhaal oer de bernemoord yn Betlehem wurd ik altyd herinnere oan myn reis nei Jerusalem. Doe binne wy ek yn it park wêst der't allegear monumenten steane, ta oantinken oan de oorlog en oan de holocaust. It meast yndrukwekkende paviljoen dat is it paviljoen fan'e bern.

It is is oan de butenkant in grutte bult, en derut rize betonpealen, dy't ôfbrutsen binne. It is it symbool fan it ôfbrutsen berneleven.

En yn dan kin je yn it paviljoen gean, en dêr is it hielendal tsjuster. It is in romte der't je op'e taast trochhinne moatte, maar it is ek in romte dy't folset is mei spiegels. En yn'e midden baarnt ien kerske, en dat iene kerske wurd tuzenden kear spiegel. En as je der trochhinne rinne, dan wurde ûnderwylens ien foar ien de nammen opneamt fan de bern dy't yn de concentraasjekampen ombrocht binne.

It duorret twa en in heal jier, foardat alle nammen opneamt binne. Ut dit bernepaviljoen komt elk kapot wei. Trienen yn'e eagen. De waansin fan dit minskdom dringt ta je troch, as je je realiseere wat wy bern oandogge. It kin nooit faak genôg sein wurde: De haat yn'e minsk is in duvels gefaar.

It is yn'e bibel hiel faak sa, dat it wurk fan God sichtber makke wurd yn lytse bern. We slokke dat by Moses, by Jezus ek, mar ek by de soannen fan Jesaja. It wurk fan God wird sichtber yn it libben fan in bern.

En de bern twinge ús altyd wer, om by de râne fan de wet lâns te gean. De bern twinge ús, om begebere paden foar har te sykjen troch dit libben. Mar wy moatte goed witte dat bern kwetsbaar binne. Bern hawwe gjin ferwear. Se litte har deagewoon yn'e Nyl smite, want se fertrouwe yn dy earste jieren mei in blyn fertrouwen op de âlden.

Gemeente ús ferantwurdelykheit is derom grut. Om it wurk fan de Hear te herkennen, en om de bern in libben te jaan, sa't de Hear dat foar eagen hat.

Mar no, oan it ein fan dizze preek moatte wy ús ôffreegje: Wat is it bliid boadskip, dat de bibel ús hjoed meijouwt? Wat is it boadskip foar de kommende wike, en foar ús hiele leven.

Dit soe msskien it evangeelje wêze kinne: Mozes yn syn koarke ferwiist ús al nei Jezus yn'e kribbe. It âlde testamint ropt al oan it nije testamint.

Of misskien is dit wol it evangeelje fan dizze dei: Dat wy openij sjogge, dat it folk Israël troch in lijdenswei hinnegje, en dat dan tinke moatte oan de lijdenswei fan Kristus. En dan kinne wy misskien it lijdjen yn ús eigen libben better begripe.

It evangeelje soe ek wêze kinne: Wy meie net lige. En dan tink ik oan dy hebreese frouen dy't lige by de fleet, om mar under de pogrom ut te kommen. Is dat misskien it evangeelje? Do meist net lige.

Der binne noch mear mooglikheden: It evangeelje fan dizze is misskien wol, dat de Hear op de beslissende momenten de machtige mannen butenspul set, en dat de frouen it wurk fan de Hear voltooie.

Misskien moatte wy djipper grave. Misskien is dit noch te oppervlakkig. Soe dan it evangeelje út Exodus hjoed net wêze, dat it giet oer it wetter. Moses dat betsjut ommers: Ut it wetter helle. En dan is it bliid boadskip, dat de Hear ús leven rêde kin fan it wetter fan de dea. En dan kinne wy tinke oan de Schelfzee, oan de Jordaan, oan it wetter fan de zondvloed, en oan it wetter fan de doop.

As wy it sa opneame, dan is er hjoed in protte bliid boadskip foar de gemeente. Mar ik liuw dat wy hieltyd as wy de bibel iepenslaan, sykje meie nij de betekenis fan in bibeltekst foar ús leven, mar ek foar ús dea. Mei oare wurden: Wat seit de bibel hjoed oer myn ~~sterfelike~~ *sterfelike* *leven?*

En dan wiis ik noch ien kear op it slechte foarbyld: De farao fan Egypte. Dizze man wurd yn syn dwaan en litten achter sitten troch de duvel. En syn handeljen is dan ek allinich mar willekeur. In goeie kening wol it libben fan syn minsken behoedzje, mar dizze kening seit: 'Is it in jonkje, meitsje it dea, is it in famke, lit it dan yn libben.' It is de folstrekte willekeur.

Mar al folle faker heare wy yn'e bibel, dat de Hear sels syn belofte trou bliuwt. En we hearrw dat Hy redding jout. Dat Hy in God is fan it leven.

Wy liuwe yn de Hear dy't seit: Ik bin it leven.

Mar as wy eerlijk binne, gemeente, dan moatte wy toch sizze, dat wy yn dit tydelike leven folle faker dwaande binne mei de fraag: Wat sil der gebeure as ik dea gean. En dat wy ús net mear ôffreegje: Hoe mei ik leeve foar de Heare God.

Sa hat it yn de theologie ek hast altyd wêst. Grutte boeken binne skriuwn oer de dea, en oer it eeuwig leven, en hoe't dat allegear wêze sil. En dan komme wy der net út. Want wy treffe hieltyd wer de willekeur fan libben en dea.

Hawwe wy dan noch net goed heart it bliid boadskip fan it nije testamint, dat de dea oerwoun is? Hawwe wy de wurden fan Jezus en letter fan Paulus net yn ús hert sluten, dat de dea gjin angst mear oanjaget, omdat Jezus de dea oerwoun hat? Binne wy dan ferjitten, wat de bibel seit oer eeuwig leven? *Wat sil der gebeure as ik dea gean?*

Noch ien kear wol ik dyt utspraak fan Luther herhale, ~~as hy sprekt~~ oer it eeuwig leven. ~~Dan seit hy:~~ It eeuwig leven begjint as we foargoed yn gesprek reitsje mei us Skepper. Dat betsjut, dat wy nou al diel hawwe oan it eeuwig libben! God hat syn soan joun sadat wy eeuwig leven hawwe. En as wy dit beethâlde, dan is de dea net langer dat angstoanjangende ein fan dit libben. Dan is it mar in oergong nei ~~iets-niis~~ *de nije dea*.

As wy fan herte liuwe wat it nije testamint ús leart, dat de dea oerwoun is, en dat yn Jezus in nij begjin makke is yn ús fermidden, dan begripe wy hooplik ek, dat it evangeelje fan dizze dei is: Hoe meie wy leeve?

En dan leare wy fan de frouen út dit ferhaal, dat wy faaks op'e râne fan de wet rinne moatte. Wy leare dat wy goed sjen moatte nei de bern, en hoe't it wurk fan God yn

harren te sjen is. Wy leare, dat wy stride moatte foar it bihâld fan it leven en fan de skepping.

Jimme kenne wol dat beeld fan in mem dy't mei de bernewein deropút is. Litte wy ussels mar fegelykje mei dy lytse poppe yn de bernewein. Hy kin allinich mar omheech sjen. En dan falt syn eag op heit of mem, dy't him foarutbringt yn'e wereld.

Wat wy yn plak derfan meestal dogge, dat is dat wy net omheech sjogge, mar wy sjogge foarut, en sjogge we de horizon, en dan begjinne we te filosoferen hoe't it achter dy horizon wêze sil. En dan prate we elkoar bang, want gjinien wit krekt hoe't dêr wêze sil. Sa binne wy faaks dwaande mei it ein fan alles.

Mar dan ferjitte wy om omheech te sjen. Om te sjen nei ús Heit yn'e himel, dy't ús it libben jout, en dy't ús foarutbringt yn it libben. Wy ferjitte sa faak, dat de belofte fan de Hear in betrouwbare belofte is.

Dit is dan it evangeelje fan dizze dei: Wy hoeche net bang foarut te sjen, mar wy meie yn fertrouwen omheech sjen nei ús Hear en Hoeder, dy't it wurk fan syn hannen net farre lit. Misskien ha wy dit boadskip al sa faak heart, en wite wy it nou wol.

Rinne by it kantsje fan de wet: Yn de Nyl smite!

Farao komt er net oan te pas!

Frouen fyne in paed: Libben!

Wy freegje: Hoe sille wy stjerre?

Israël: Hoe sille wy libje?

Σ x. 2, 1-10

Preek bij de doopdienst op 11 februari 1996 in de St. Vitus te Stiens

Schriftlezingen: EXODUS 2, 1-10 en MARKUS 10, 13-16

Gemeente van Jezus onze Heer,

Waarom worden eigenlijk geboorteverhalen verteld? Waarom worden bij de geboorte van een kind mooie kaartjes gemaakt en wordt er feestelijk gegeten en gedronken? Waarom komt er veel bezoek als een kind geboren wordt? En waar is eigenlijk al dat bezoek gebleven, als er ziekte en zorgen zijn?

Een geboorteverhaal wordt verteld, omdat we uitzinnig blij zijn met het nieuwe leven. Omdat we weten hoe kwetsbaar het leven is. En als dan je kind gezond ter wereld komt, dan ben je blij en dat wil je laten zien ook.

En als er iemand geboren wordt dan is er veel belangstelling en veel bezoek, omdat men blij is met het nieuwe leven, met een nieuw begin. Het is alsof we allemaal zelf willen zien en voelen dat het leven sterk is.

Maar als er ziekte en zorgen zijn en conflicten, dan blijkt ineens, dat het bezoek het laat afweten. Dan durven of willen mensen niet meer komen. Dan is de angst hun raadgever geworden, en dan trekt men zich terug op z'n eigen eilandje.

Als de toekomst er goed uit ziet, dan zoeken mensen elkaar op, maar als de toekomst er onzeker voor staat, dan kan dat mensen uit elkaar drijven.

Gemeente, ik raak er steeds dieper van overtuigd, dat wij geroepen zijn om elkaar ten allen tijde op te zoeken, wat er ook gebeurd is, en hoe zeker of onzeker de toekomst ook is. Want als wij elkaar blijven opzoeken, dan eren we God en dan eren wij het leven.

Mozes werd geboren in een onzekere tijd. De Egyptische Farao heerste met grote willekeur, en hij wilde de groei van het joodse volk tegenhouden, door alle mannelijke zuigelingen ter dood te laten brengen. En hoewel de moeder verrukt is, dat haar kind heel gezond is, vreest ze het volgende ogenblik voor het leven van haar kind. Er wacht een onzekere toekomst. Ze heeft wellicht overwogen om onder te duiken of te vluchten, maar ze zouden haar hoe dan ook vinden en haar kind doden.

Hier worden wij nog eens met de neus op het feit gedrukt, dat het leven sterfelijk is. Een kind dat ter wereld komt is vanaf datzelfde ogenblik bedreigt door de dood. En des te groter wordt onze taak, om iedere dag dankbaar te zijn voor het leven en iedere dag elkaar op te zoeken. Het is je taak om over je vooroordelen heen te stappen en de ander de hand te reiken, want allemaal op je eigen eilandje blijven, daarvoor is het leven te kostbaar.

Het **leven** is kostbaar in de ogen des Heren. Dat is ten diepste de blijde boodschap die we **ontvangen** uit Exodus 2. Ik zeg wel eens: God heeft deze wereld niet tot in de laatste **komma en punt** gepland, maar Hij heeft wel een plan met de wereld. En dat plan komt **duidelijk aan het licht** in dit geboorteverhaal. Het is Gods plan dat het leven geleefd en **geëerd wordt**, en dat mensen samenleven, wat de toekomst brengen moge.

Het **wonderlijke** verhaal van het kindje in het biezen mandje en de redding van dit kind door zijn grootste vijand, de Farao, spreekt tot je verbeelding. In het bijzonder ook in

verband met de doop. Want Mozes wordt toevertrouwd aan het water van de Nijl, voor Egypte een levensnoodzakelijke rivier. En dat heilige Nijlwater zal hem redden. Het water is in de bijbel symbool voor het leven en voor de dood. En die symboliek vinden we hier ook terug. Mozes is eigenlijk ten dode opgeschreven, maar zijn leven wordt op wonderlijke wijze gered.

Het water is dikwijls het symbool voor de dood. Jezus loopt over het water, want Gods liefde is sterker dan de dood. En straks bij de vlucht van het volk uit Egypte zal het water van de Nijl wijken voor de mensen. Gods plan met onze wereld.

Het verhaal spreekt tot de verbeelding vanwege het verdriet dat we kunnen lezen in de ogen van de moeder van Mozes. Je kind afstaan, terwijl je dat eigenlijk niet over je hart kunt verkrijgen, dat is verschrikkelijk. En het doet ons denken aan moeders, die hun kind moeten afstaan, het doet ons vandaag de dag denken aan ouders die hun kinderen verstoten, om de meest belachelijke redenen, het doet ons denken aan al die bosnische vrouwen die een kind kregen van een verkrachter. En het verdriet in al die ogen.

Weet je waarom geboorteverhalen steeds weer verteld worden? Vanwege al dat onmetelijke verdriet. De verhalen van een nieuw begin tillen ons uit boven het verdriet, we kunnen het even een beetje vergeten, en dan kunnen we weer verder.

Omdat er zoveel verdriet is in de wereld zendt God ons koningen. Echte koningen, met een warm hart voor de mensen. Koningen zoals Mozes en David en Salomo en Johannes de Doper en Jezus en al die andere getuigen van Gods liefde.

Mozes is eigenlijk een koning van twee werelden: De weelde van Egypte en het verdriet van Israël. Hij is voor beiden in de wieg gelegd: Voor de deprimerende geur van het slavenhuis en voor de welriekende manieren van het koningshuis. Mozes krijgt die dubbele bestemming van God: Hij wordt in zijn leven herinnerd aan de ogen van zijn eerste moeder, wanneer hij de pijn ziet van mensen die vernederd worden, maar hij kijkt ook met de ogen van zijn tweede moeder, en overdenkt de rijke mogelijkheden van macht. Een verknipte geest, die nooit zeker weet waar Hij bij hoort. Een verknipte geest, die zijn huwelijk ziet stranden, een verknipte geest, aangeraakt door heilige Geest, zodat Hij het volk voorgaat. Juist Hem heeft God nodig in zijn plan voor de wereld, een mens die het leven kent van alle kanten, maar die toch vruchtbaar is in het rijk van God.

Waarom worden geboorteverhalen verteld. Om de ander mee te laten delen in je vreugde om het nieuwe leven. Ze worden verteld als tegenwicht tegen het vele verdriet dat er in het leven is, en het verdriet dat mensen elkaar aandoen. Geboorteverhalen worden ten diepste verteld omdat ze vertellen over God, die het leven geeft, die nieuwe kansen geeft, die een uitweg biedt, en die met je mee blijft reizen.

Het is het diepste mysterie dat ik ken, dat wij in Godsnaam de doop verbinden met de dood. Terwijl wij vandaag het leven en de toekomst vieren, zeggen we in geloof, dat wij gedoopt worden in de dood. We zouden het misschien liever fluisteren, omdat de ander ons verkeerd zou kunnen begrijpen. Maar dat is het grootste en diepste in ons geloof: De dood is eigenlijk ook een geboorte, een nieuw begin.

In Jezus zien we dat in levende lijve. Zijn dood is in razernij door een handjevol voltrokken, maar zijn herrijzenis, zijn nieuwe geboorte is een lichtend teken van het plan van God met de wereld.

En daarom worden geboorteverhalen verteld: Om te laten zien dat het leven van God is, ten allen tijde. En om Gods plan voor het voetlicht te brengen. Maar we hebben de tijd gehad, dat we konden zeggen: God zal er wel in voorzien, God moet zijn eigen plan maar voltrekken. Nee, wij worden met onze wilskracht ingeschakeld in dat plan. Wij kunnen in ons leven keuzes maken, om met God mee te werken en te vechten.

Het is aan ons om de Farao's de wacht aan te zeggen, het is aan ons om kinderen te behoeden en te redden uit handen van kwaadwilligen, het is onze taak om elkaar trouw te blijven, wat de toekomst brengen moge, het is onze taak om net als Mozes en al die anderen vorm en inhoud te geven aan het koninkrijk van God.

En daarom worden geboorteverhalen verteld, om ons bij die les te houden.

Geboorteverhalen zoals: In den beginne schiep God hemel en aarde.

Geboorteverhalen zoals: Jezus die werd geboren in een stal.

Geboorteverhalen zoals: Op de derde dag verrezen uit de dood.

Geboorteverhalen zoals: Er is een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

De doop is niet, zoals de kerk lang heeft volgehouden, het entreekaartje voor de hemel, maar de doop is wel het zichtbare teken van Gods liefde voor de wereld. En dat teken is vandaag zichtbaar geworden in ons midden.

Voor de doopouders betekent dit, dat zij hun uiterste best zullen doen, om hun kinderen voor te gaan op de weg van het evangelie, langs geloof, hoop en liefde.

Voor ons als gemeente betekent dit, dat wij ons verantwoordelijk achten voor de nieuwe generatie, dat wij onze kinderen behoeden voor kleinering en pralerij. De gemeente is geroepen om het voortouw te nemen in het koninkrijk van God. En ieder die wil mag zich aansluiten.

Want daarom worden immers geboorteverhalen verteld, omdat wij geloven in de toekomst van de Heer.

Ik hoop en bid, dat wij allen moed kunnen putten uit dit evangelie, en vreugde ook, vreugde aan het leven. Ik hoop dat deze dienst hartverwarmend mag zijn voor uw geloof.

Steeds weer opnieuw vertellen we in de kerk geboorteverhalen, omdat we in God geloven, die ons niet loslaat.

En deze hele dienst, en deze preek, en deze bijzondere dag wil ik tenslotte samenvatten in een paar woorden van Toon Hermans. Hij ziet als geen ander kans, om in een paar gewone woorden de hoogte en diepte van het leven te schetsen.

Ik hoop dat in deze paar woorden ons deze dag bij zal blijven. Het zijn deze onvergetelijke woorden: De zon gaat wel onder, maar de zon gaat niet uit.

Wij danken God voor zijn liefde en trouw en wij gaan blij en moedig verder. de zon gaat wel onder, maar niet uit. AMEN
